

ORADEA-MARE (N.-VĂRAD)
25 decembrie st. v.
6 ianuarie st. n.

Ese in fiecare duminică
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 52.

ANUL XXX.
1894.

Pretul pe un an 10 fl.
Pe 1/2 de an 5 fl.
Pe 1/4 de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Amanetul.

Nicolae Mărăcine își alungă supărat boii din pădure in spre câmp.

— Să ve fi mâncat lupii, când erai vîței mici!
— începî el să 'njure.

El eră grozav de supărat pe amîndouă dobitocele blănde și cumînți, cu tôte că de altmîntrelea le păziă și le ingrijă ca pe ochii din cap. Gînd erau țile călduröse, Mărăcine își ținea boii in grajd, ca să nu-i chinuiescă mușcele și țînțarii. Spre sêră inse îi ducea in câmp la iêrbă, unde îi lăsă să pască pe rîcôre pînă se săturau. Când se zăriă de diuă, el se sculă și-și vedea de treburi.

De astă dată inse a pățit-o cum se cade. Și uite ce a pățit:

Intr'o nôpte, pe când boii ședeau intinși in câmp, pe iêrbă, Mărăcine nu putuse să adormă de loc. Dar mai târziu, când animalele au început să pască din nou, el a adormit ca mort. Boii tot pascînd de-alungul pădurii s'au dus pînă la un pîriu din apropiere și fiind că nu prea cunoșceau codul penal, au trecut pîriul drept pe moșia lui State Bucluc, unde s'au apucat să pască cu multă poftă semîntura tineră.

Păzitorii moșiei observîndu-i, au început să injure sêlbatic. Atunci Mărăcine s'a deșteptat și a alergat repede la locul cu pricina. Ômenii, fără vorbă multă, i-au luat amanet frumosul lui mîntean. Norocul, că ei se mulțumiseră numai cu atăt.

Din pricina asta, el își alungase boii in pădure și de acolo afară pe câmp. Eră in stare să le rupă picîôrele.

Primele rațe ale sôrelui luminau in nălțimele dealurilor, iar din sat rîsunau tînguios sunetele clopotelo dela biserică.

Țêranul, desbrăcat pînă la cămașă, îi eră rușine să se ducă așă in sat. El bănuia, că in sat toți ômenii șciewa deja despre pățania lui, căci eră obicei vechiu in comuna aceea ca păzitorii, când amanetîză pe cineva, să umble cu amanetul pe străđi și să injure in gura mare.

Bănuieła lui avea temeiu, căci abia ajuns in marginea satului, îi strigă un tiner glumeț.

— Veđi minunea dracului, nene Mărăcine; boii se ingrașă din ce in ce și dta slăbești.

Mai departe bețivul Răsturnilă îi dișe clătîndu-se:

— Ce Dđeu Mărăcinică, tu te împărțesci, când vii acasă? Mai intîiu îți vine mînteanul și apoi tu. Ce-i asta?

Mărăcine supărat teribil respunse:

— Mě, bețivule! Mai ai și tu nas să-ți bați joc de alții! Mie mi-au luat mînteanul pentru o greșêlă făcută de boii mei. Dar țieți-au luat boii pentru greșêla ta! Despre asta nu spui nimic!

După aceea a sosit acasă. Nevêsta îl așteptă in mijlocul curții.

— Credeam, că s'a intîmplat cu tine ca și cu omul cela, pe care l'au mâncat lupii, de n'au lăsat din el decăt incălță-mintele. Uite mai nainte îți vedui mînteanul. Nu ți e rușine. Ai și tu doi boi pîcătoși și nu-i poți ingrigi nici pe aceia; și tótă nôptea dormi ca un bustén. Na!

— Nu me mai zăpăci și tu! Ai nebunit? dișe Mărăcine cătră nevastă-sa, care avea poftă de gâl-cêvă.

M. EMINESCU.
(Silhuetă.)

Femeia inse nu voi să se lase.

— Vrea să ȳică să nu te zăpăcesc? Hai? Pă, mâne cu ce o să vii la nunta băiatului teu, om slab ce ești?

— Cu pieptarul. Și așa e bine.

— Atât îmi mai trebuie să te vĂd cu pieptarul ăla sdrențuit, de gĂndești cĂ-i ros de șĂreci. Și ăutarii o sĂ te arĂte cu degetul și o sĂ rĂdĂ de tine. Nici n'o sĂ semeni cu un om care își are cĂșciĂra lui, boii lui și sforicica lui de moșie. Eu nu pot sĂ sufer astă. Șciui eu cum trebuie sĂ se pĂrte lumea.

— Da cuminte mai ești!

— Cuminte, necuminte: du-te repede și scĂte-ți amanetul!

Astă nu-i lucru tocmai ușor. Mai cu sĂmĂ la astfel de Ămeni.

Femeia îl amenințĂ.

— SĂ cutezi numai sĂ vii acasĂ fĂrĂ mintean, cĂ-ți scot ochii, somnurosule!

MĂrĂcine porni incet pe drum inainte. State Bucluc erĂ un țĂran fĂrte bogat. In curtea lui trebuia sĂ intri printr'o pĂrtĂ mare, a cĂrei umbrĂ, sĂra, se intindea pĂnĂ dincolo de drum. De altmintrelea el erĂ cunoscut ca un om sgĂrcit și buclucaș, care pentru cea mai micĂ pagubĂ ce i se fĂcea, erĂ in stare sĂ dea in judecatĂ pe prietenul seu cel mai bun. El nu iubiĂ pe nimenea și in casĂ nu ținea decăt pe un nepĂtel orfan, in vĂrstă de patru ani. Vorbind adevĂrul inse, atĂt el cĂt și nevĂsta lui, iubiAU fĂrte mult pe nepĂtelul acesta.

MĂrĂcine intĂrnise in drum pe un cunoscut cĂruia îi spuse unde se duce. Cunoscutul incepĂ sĂ rĂdĂ.

— Ești ciocnit verel! Acolo o sĂ-ți ia de pe trup și celelalte haine și o sĂ te lase desbrĂcat cum erĂ bietul Mitu, cĂnd alergĂ nebun pe cĂmp.

MĂrĂcine inse se duse.

Bogatul State Bucluc îl primi pe treptele tindei și-l intrebĂ scurt și restit.

— Ei?

Omul incepĂ sĂ se rĂge:

— Șciui, cĂ ai fost pĂgubit. Am adormit greu și de astă s'a intĂmplat paguba. Nu erĂ cu șcirea nici cu voia mea. Fii asĂ de bun și dĂ-mi minteanul, pĂnĂ...

Bucluc îi tĂiĂ vorba:

— CĂt e de mare paguba?

— Tocmai acum nu se pĂte șci, domnule State. Trebuie sĂ trecĂ vre-o dece țile ca sĂ creșcĂ din nou semĂnătura pĂscutĂ. Te rog nu me aduce la sapa de lemn.

— Atunci dĂ 20 de fr. și-ți capĂți minteanul; altcum îl țin și la iĂrnĂ, o sĂ fie bun sĂ dĂrmĂ pisicile pe el. Ai ințeles?

Cu aceste cuvinte lĂsĂ acolo pe bietul om.

MĂrĂcina își plecĂ capul și cu vĂrfel bastonului seu lung, incepĂ sĂ facĂ figuri in nisip. El vedea, cĂ n'o s'o scĂtĂ la cĂpĂtei de loc. GĂndindu-se cĂ trebuie sĂ dea 20 de fr. îl trecea florii din creșcet pĂnĂ in tĂlpi. Unde mai pui cĂ-i erĂ grĂzĂ și de gura nevĂstei, cĂnd va vedĂ cĂ se duc 4 ruble de cĂte 5 fr.

NecĂjit peste mĂsurĂ, MĂrĂcine se puse pe o bancĂ din mijlocul curții, murmurĂnd:

— Nici mort nu es de aici, inainte de a-mi vedĂ minteanul in spate. Astă-i țisĂ.

Pe cĂnd sta el adĂncit in gĂnduri, iatĂ cĂ apare drĂgĂlașul nepĂtel al lui State Bucluc. BĂiatul se opreșce lĂngĂ bancĂ, își pune mĂnile la spate și intrebĂ, cu naivitate:

— Cum te chiamĂ?

Omul se uitĂ lung la bĂiat.

— Ce-ți pasĂ! LasĂ-me in pacer!

BĂiatul nu se supĂrĂ de loc. El intrebĂ din nou.

— Spune-mi, nenel! Mi-e drag de tine și o sĂ-ți dau mere. Eu cer dela unchiu și tutun. Unchiu are tutun mult.

MĂrĂcine vedĂnd cĂt de drĂguț și de vesel e bĂiatul, incepĂ sĂ zimbĂscĂ. I se inseninase nițel inima. El țise incet:

— Pe mine me chĂmĂ nenea MĂrĂcine.

Femeia lui State Bucluc se uitĂ pe ferĂstrĂ.

— Trimite pe omul ăstă acasĂ, țise ea bĂrbatului. Ce ne stĂ aici pe gĂt?

— Ce? e in cĂtĂ tot aici? se resti Bucluc, sculĂndu-se furios dela mĂsĂ. StĂi, cĂ-l reped eu pe pĂrtĂ afarĂ.

VedĂnd inse pe nepĂtel seu rĂdĂnd asĂ de vesel lĂngĂ MĂrĂcine, se liniști nițel.

— LasĂ-l dragĂ, țise el nevĂstii. Uite cĂt de vesel își petrece cu el drĂguțul de bĂiat. LasĂ-l sĂ petrecĂ, sĂracul. Destul a plĂns astĂ nĂpte. Șciui tu bine cĂt de reu îl dĂre piciorul.

»DrĂguțul« se imprieteniase repede. El s'a pus la piciorĂle omului rĂdĂnd și bĂtĂnd din palme.

— Nene MĂrĂcine, fĂ-mi o casĂ!

— Din ce, dragĂ?

— Uite, din coceni. Și unchiu îmi face case. Și face case frumĂse.

— Ei bine, așteptĂ. Peste cĂteva minute o sĂ ai o casĂ și in cĂtĂ mult mai frumĂsĂ decăt a unchiului. Ia sĂ vedem cum o sĂ fie casa.

Și el puse numai decăt unul peste altul coceni, fĂcĂnd un palat minunat. In ăuntru lui, bĂiatul a bĂgat 3 bucĂțele de farfurii sparte.

— Uite dragĂ nene MĂrĂcine! Ăștia sĂnt cai: »BrĂzul«, »BĂlanul« și »Puiul«.

Pe urmĂ MĂrĂcine a fĂcut o altĂ casĂ din bucĂțele de lemne. BĂiatul bĂtea din palme și rĂdea de rĂsunĂ curtea. State Bucluc se uitĂ pe ferĂstrĂ și vedĂnd cele doue case, își chemĂ repede nevĂstă din bucĂtĂrie.

— Uite nevĂstĂ cum iubeșce »drĂguțul« nostru pe MĂrĂcine ăstă. Am audit, cĂ toți bĂeții îl iubesc. Uite bĂiețelul nostru cum alergĂ de vesel in giurul lui și rĂde. SĂ-i mĂnĂnc inima. CĂt îl iubesc de mult! Femeia in cĂtĂ se emoționase de scena astă minunatĂ. CĂnd s'a intors in bucĂtĂrie, o trecuserĂ lacrĂmile. Jos in curte, jocul continuĂ.

— Nene MĂrĂcine! FĂ-mi o trĂsuricĂ. Nene MĂrĂcine! FĂ-mi o furcĂ și un poduleț.

MĂrĂcine luĂ bucĂțele de lemne și fĂcea tot ce țicea bĂiatul. In sfĂrșit bĂiatul s'a dus in casĂ și a chemat pe unchiu-seu ca sĂ vedĂ si el casele, trĂsurica și podulețul.

— Nu-i asĂ, mĂ, MĂrĂcine — țise el rĂdĂnd — cĂ am un nepĂtel drĂguț și frumos?

— Un bĂiat voinic!

— Și decĂi șci cĂt e de cuminte! Îi plac tot felul de nĂsdrĂvĂnii și eu trebuie sĂ fac tot ce țice el și cĂte-odatĂ mi-e rușine de lume. El iubeșce și pe mĂtuși-sa fĂrte mult.

Cu aceste vorbe State își sĂrutĂ nepĂtelul pe frunte.

— Copilul trebuie țimit de scurt. Numai asĂ se face om de trebĂ — observĂ MĂrĂcine.

Intre cei doi Ămcni se incinse o conversație in-

timă și veselă, ca și când ar fi fost cei mai buni prieteni din lume.

— Veđi, Mărăcine, — ăise Bucluc între altele — eu mi-am trăit traiul. Sânt bētrân acum. Ȑilele pe cari le mai am de viețuit le petrec cu băiatul ăsta. Ȑéc'oi murf o să ingrijescă Ȑdeu de el. Cred că și tu îl iubesci. E cam bolnăvicios și-mi pare așa de reu. Cu aceste vorbe State Bucluc începă să lăcrămeze.

Mărăcine, emoționat și el vră să plece.

State inse îl chemă vesel în casă.

— Dragă Mărăcine, să nu-ți uiți minteanul. Să-ți trăiescă boșorii. N'au făcut cine șcie ce pagubă mare. Las'o incurcată. Șciu, că-ți inșori băiatul. Uite și dela mine 100 de fr. Să-ți dea Ȑdeu noră bună și noroc.

Când Mărăcine a sosit acasă, femeia lui, vedându-l cu minteanul, a remas incremenită.

— Nici mōrtă n'aș fi cređut așa ceva. Bine frate chiar State Bucluc ți-a dat minteanul? întrebă ea.

— Nu mi l'a dat el.

— Dar cine?

— Unchiul... nepoțelului, respunse Mărăcine arătând și hărtia de 100 de franci.

SORA DURMA

Dorul de mamă.

Când luna își arată
 Fața inflăcărătă
 La orizon, și creșce
 Și culmea limpezeșce
 Urcând încet și lină;
 Când ace de lumină
 Străbat printre tufari,
 Și când mărgăritari
 De rouă, se inșir
 Pe-al florilor potir.
 Privind cu orisonul,
 Ascult în nōpte, svonul
 De ape somnorōse,
 Și stelelor ochiōse
 Le tot trimet pe rēnd
 Eu, gândul meu flămând
 De dragoste și pace...

În umbră câmpul zace;
 Prin cēța străveđic,
 Un miros de tāmăc
 Vine, pe nesimțite,
 Din lumile-adormite,
 Și glasuri ce-s secate
 Ca ōsele uscate,
 Îmi cāntă melodii,
 Ce-mi spun că o să vii
 Tu, mamă, — dar prea sfânt
 Din umedul pāmēt...

A veciniciei faclă
 Și lângă ea o raclă
 Atunci, par că soseșce,
 Durerea-mi rēscōleșce;
 Pășesc, dar nu 'ndrășnesc,
 Pe morți ca să-i mǎhnesc...
 Ce pot lor să le spun?...
 Făcut-am ceva bun?...

Ruină de vieță,
 În suflet port eu ghiată,
 Și sânt așa pustiu
 Că viu fiind! nu-s viu...

Când am venit în lume,
 Ca bōba unei spume,
 De me uitam la sōre,
 Ori de cătam la flōre,
 Nimic nu pricepeam, —
 Ce fericit eram!...
 Dar când s'a intrupat,
 În ochiul intristat,
 Pedēpsa cagetărei,
 Ce cale dă oftărei,
 Atunci m'am lămurit,
 Că sânt un osândit...

O! mamă, dragă mamă,
 Când glasul de aramă
 Te-a dus să nu mai șcii
 De Ȑile și copfi,
 Mi-ai Ȑis ca să trăesc,
 Să cred și să iubesc...
 Tu nu șcieai, ce reu
 Îmi dai prin sfatul teu.

Dar bine c'ai murit,
 O! suflet chinuit...
 AȐi, decă ai trăi,
 Ce crud ai suferi!
 Când Ȑ-ai vedē copilul,
 Ce-l încălȐiai cu sinul
 Ș-a tale sǎrutări,
 Că-i vested de oftări;
 Când ai simți inghețul,
 Ș-ai mēsură desprețul,
 Durerea, umilința.
 Ce-i sdrumică ființa
 Ș-a lui fericiri tōte,
 Ai mai murf o mōrte...

Ce nōpte liniștită!
 Ce nōpte potrivită.
 Pentru un suflet trist
 Ca lacrima lui Crist...
 Dar nōptea se va duce,
 Māni Ȑiua va aduce
 Tot scārbe și dureri,
 Și glasul omenesc,
 De care me 'ngrozesc...
 Iar îl voi auđi...

Ce bine aș dormi,
 Eu, somnul de veci,
 Sub lespeȐile reci;
 Trist frunȐele de plopi,
 De-asupra tristei gropi,
 Ar povest' ntre ele,
 De chinurile mele;
 Ar arătă pădurei
 Că fost-am pradă urei;
 La flori ele-ar șopti
 Că n'am ce mai dori
 Ș-ar spune celor cetini
 Că nu-mi trebui prieteni,...

N. BELDICEANU.

Ora in Europa.

Există în Europa o chestiune a orei. Se dice că ora este oră; dar astăzi mai cu seamă trebuie să ne preocupăm despre care oră este vorba, căci mai fiecare țară acum are ora sa legală și, deși cineva s'ar fi prevenit dinainte, ar riscă foarte mult să fie spus la mai multe incurcături trecând dela un punct la altul pe continent. Oralele drumurilor de fer nu mai sânt în 1894 ceea ce erau acum când va timp. S'a modificat totul. Până și Elveția, țara cișornicelor, s'a decis și ea a-și părăsi ora. Dela 1 iunie, mersul trenurilor și viața civilă nu mai sânt regulate după ora din Berna.

De altfel ne-am înșelă mult, decât ne-am imagină că ora a remas invariabilă în decursul timpului; nimic, din contră, nu s'a schimbat ca ora. În antichitate mai fiecare popor avea modul seu d'a socoti timpul. Unii începeau ziua la răsăritul soarelui, alții, în număr mai mare, la apusul soarelui. Apoi unii împărțiau acest interval de timp în două perioade de 12 ore seu într-o perioadă de 24 ore. Indienii socotiau 30 ore. *Nictemerul* Grecilor cuprindea după regiuni, seu de două ori 12 ore seu o singură perioadă de 24 ore. Vechii Romani admiteau două perioade de 12 ore și durata orelor variă în general, în raport cu sesoanele, și pentru ziua și pentru noapte. Ziua ele se măriau când soarele rămănea mai mult timp d'asupra orizontului; nu erau egale decât la echinocși. Galien, când se ocupă de diferitele accese de friguri, vorbește de orele echinoxiale, ceea-ce permite a presupune că sub Antonini orele de egală durată nu erau încă, la Roma, de o întrebuintare generală. Ebreii, vechii Atenieni, Chinezii, începeau ziua la apusul soarelui. Babilonienii, Sirienii, Perșii adoptaseră răsăritul soarelui. Vechii Arabi și Ptolomeu asemenea luaseră, ca și astronomii noștri moderni, mijlocul zilei (amăzi) ca origine a orelor. Tote combinațiile au fost succesiv întrebuintate. Egiptenii, Francii, Ispanolii, Hiparc ficsaseră ca noi, începutul zilei civile la mijlocul nopței. Pare că eră turnul lui Babel.

Trebue să mărturisim înse că în acele timpuri primitive noțiunea de oră eră absolut vagă; nimeni nu se închieță de ea și numai cei mari ai epocii aveau sclavi cari manevrau sabliere seu clepsidre; experiența arată câte sabliere trebue pentru a arată orele de zi și de noapte, după anotimpuri. La Roma eră un ușier al consulilor care se urcă pe terasa palatului senatului și anunță cu strigăte mari momentul când soarele răsăria și momentul trecerii lui la meridiene.

În Italia mai cu seamă orele au încercat succesiv transformățiuni. Am dis că vechii Romani socotiau cu 12 ore fiecare perioadă de zi și de noapte și că aceste ore erau variabile. Fiecare zi eră subdivizată în perioade de trei ore: prima, tertia, sexta, nona. Biserica catolică, în Breviarul seu, a conservat încă aceste denomițiuni pentru a indică ora la care, în funcțiunile ordinare ale cultului, trebue să se citească unele rugăciuni. Dar numărătorea orelor prin dublă perioadă se află ulterior înlocuită, în totă Italia, cu numărătorea dela 0 la 24 ore. Acestă numărătorea se și cunoșce sub numele de ore Italice. Acest mod de divisiune a zilei eră de sigur necunoscut la Romani înainte de primul războiu punic.

Ori-cum ar fi, se numără câte 24 ore și originea zilei fu ficsată exact o jumătate de oră după apusul soarelui și, prin urmare, începutul zilei se deplasă regulat după anotimpuri. Biserica Sf. Marcu din Venetia posedă

încă un frumos cadran divizat în 24 ore. Lucrurile meraseră astfel până la începutul acestui secol. Apoi se produse iarăș o modificare radicală. Se începă a se socoti orele în Italia ca în Austria, ca în Franța, dela 0 la 12 ore în două perioade. Amieză-miezul nopții, miezul nopței-amieză, mai întâi în Nord, apoi în Sud. Acestă modificare este ea contimporană cu răsboiele Republicei seu, după cum crede dl profesor Marinelli, deputat și geograf eminent în 1798, Austriacii stăpâni ai Venetiei după Campo-Formio introduseră aci, conform obiceiului german, numărătorea cu 12 ore?

Amândouă ipotezele sânt probabile. La Roma întrebuintarea a 24 ore a persistat până la jumătatea acestui secol; ea n'a fost abandonată decât pentru a se pune de acord cu celelalte ținuturi ale Italiei și Europei. Se mai găsec încă urme în unele regiuni din Nord, în Toscana, etc. De altfel, în Italia, se aude încă, în popor, bătrânii, membrii clerului, servindu-se adesea de espresuniile 22 ore, 24 ore, 2 ore di notte pentru a arată ultimele ore ale zilei.

Vechiul mod de numărătorea persistă încă în biserică catolică. Clopotele sună ca altă dată de patru ori pe zi, puțin după răsăritul soarelui, la amieză, o jumătate oră după apusul soarelui și o oră în urmă. Aceste sonerii sânt regulate de calendarul eclesiastic și variază puțin după anotimpuri. Cea mai importantă este aceea care anunță începutul zilei la crepuscul.

Orașul Geneva cel dintâi rupse cu rutina. Soarele adevărat merge neregulat. I se substituă un soare fictiv revenind la meridian în fiecare zi exact după acelaș interval de timp. Soarele mijlociu însemneză timpul mijlociu. Dela 1 ianuarie 1780, orologiile din Geneva nu mai fură tachinate de mâna omului și arătară timpul mijlociu. Londra urmă esemplul în 1792, Berlinul în 1810, Parisul așteptă până în 1816.

Dela 1816 ora mijlocie domneșce pretutindeni, timpul mijlociu local, adică timpul mijlociu dela Paris la Paris, timpul dela București la București, etc. Fiecare țară, fiecare oraș, fiecare sat, fiecare clopotniță avea ora sa, de ore-ce ora depinde de ameză mijlocie, care are loc cu atât mai curând cu cât înaintăm spre Est, soarele părând a înaintă progresiv pe tôte meridianele, în timpul rotațiunei Vest-Est a pământului. Astfel la Est, ora este înaintată; la Vest ea este în întârziere. Oropologiele avansază forțamente cu 4 minute pe grad de longitudine Est, seu cu o oră pentru 15° longitudine Est. Astfel orologiile dela Niza sânt mai înainte cu 20 minute decât cele dela Paris; acelea dela Brest întârziază cu 27 minute în raport cu cele dela Paris.

În timpul diligențelor, aceste diferențe treceau neobservate. Dar puțin câte puțin drumurile de fer, întindând rețeaua lor peste teritorii vaste, le-au pus în relief și a arătat inconvenientele lor. În Franța, spre esemplu, în tôte gările, esterior se vedea ora dela Paris; alături în oraș, orologiile sunau ora locală.

Prin unificarea orei într-o țară este clar că se escomotază ora adevărată locală și se înlocueșce pretutindeni cu o oră de conveniune. Avantajele sânt evidente; cât despre inconvenientele, ele sânt foarte mici. Oropologiele dela Niza, spre esemplu, sânt în întârziere cu 20 minute și cele dela Brest înaintază cu 27 minute. Acestea sânt diferențe care nu afectază obiceiurile populațiunilor. În Statele-Unite, unificarea a condus la diferențe mult mai mari: 40, 46 și chiar 66 minute la El Paso, în Texas. Nimeni n'a găsit nimic de dis în America; se pare înse că în Europa nu trebue a abusa de diferența între ora mijlocie și ora unificată. În Germania,

Bucurțiile Crăciunului.

dela adoptarea unei ore diferite de ora locală, cu diferențe de 20 la 30 minute s'a avut un număr óre-care de plângeri. Ziua civilă fiind înainte, rezultă că nu e necesitate a ilumina așa de devreme ca înainte. Companiile de gaz și de electricitate încercă óre-care pre-judițiu din această cauză.

La Kiel, se pare a se fi observat o micșorare de 103.000 metri cubi în consumațiunea gazului; la Bochum, o micșorare de aproape 100.000 metri cubi. La Hanovra, consumațiunea curentului electric a diminuat cu 8 la sută, ceea ce corespunde la o reducere de incasări de 25.000 lei și reduce aproape la jumătate beneficiul net al companiei de electricitate. Nici o măsură nu este perfectă.

Prin estensiune, drumurile de fer cari au unificat ora fiecărei țări trebuia să îndeplinesă aceeași revoluțiune în relațiunile internaționale, Opera este aci cu mult mai dificilă și complexă. Cu toate acestea ea se urmăzește și a reușit deja mai pretutindeni.

Ce s'a întâmplat? La 10 iulie 1890, adunarea generală a Uniunii căilor ferate austro-germane care guvernă o rețea de aproape 80.000 kilometri decise, pentru a înlesni notațiunea orelor, a adoptă sistemul fusurilor americane. Cine a avut ideea fusurilor orare? Ar fi dificil a se pronunța: dar, în ori-ce cas acum de ce ani, dl Sandorf Fleming, atunci inginer-șef al drumului de fer transcontinental din Canada, propuse a împărți globul terestru în douăzeci și patru de fusuri de câte 15 grade de longitudine și de a raportă la fiecare fus o oră determinată. Se va înaintă se va întârziă cu o oră trecând dela fusul A la fusul B, etc. Acest sistem se răspândi foarte repede pe continentul american, așa de vast, dela Vest la Est, de aci denumirea de »fusuri americane«. 220.005 kilometri de drum de fer dintr'un total de 290.000 kilometri acceptase reforma din 1890. Apoi, în acelaș timp, pentru a simplifica orarele și a evita întrebunțarea orelor de zi și de noapte, Americanii conveniră a număra orele dela 0 la 24, plecând dela miezul nopții, după meridianul din Greenwich.

În Europa, mișcarea reformătoare datăză din 1890, după cum am șis. Adunarea Uniunii austro-germane observă că Europa cuprindea trei fusuri: primul, Europa occidentală; al doilea, Europa centrală; al treilea Europa orientală. Ea propuse în consecință trei ore distincte pentru totă Europa. La 1 octombrie 1890, propunerea fu aprobată și, după un an, la 1 octombrie 1891, ea intră parțial în practică. Ora europeană centrală fu singură întrebunțată pe drumurile de fer din Austria, Ungaria, Serbia și Macedonia până la Salonic, apoi în România, Bulgaria, Rumelia.

În 1892, fu rëndul Bosniei și Herzegovinei, apoi pe rënd Alsacia-Lorena, Baden, Württemberg, Bavaria. După multă rezistență, la 26 aprilie, guvernul belgian declără ora europeană occidentală ca oră legală în Belgia. Holanda se raliase la ora europeană occidentală la 10 martie. La 1 iunie ora centrală eră acceptată de toate serviciile publice din Ungaria, dice »Revistă Sciințifică Ilustrată«.

Prusia conservase până la 1893 ora locală cu toate inconvenientele sale: fiecare gară posedă doue cadrane, ora din Beriin, ora locală. După încercările întreprinse în Alsacia, în Württemberg, în Bavaria, etc., o lege a imperiului făcu obligatorie ora europeană centrală pentru toate serviciile și pentru totă viața civilă a Germaniei.

Tot în 1893, prin decretul regal din 10 august, drumurile de fer italiene au abandonat ora dela Roma

pentru a o înlocui, cu începere dela 1 novembre cu ora europeană centrală. Noua oră a pëtruns îndată în viața civilă.

În fine la 11 decembrie, consiliul federal elvețian decise că ora centrală europeană va fi aplicată pe toate drumurile de fer cu începere dela 1 iunie 1894.

=====

Bucuriile Crăciunului.

În sfârșit serbătorea de mult așteptată a sosit.

Moș-Crăciun, acest părinte darnic și iubitor de copii, a venit cu cogiocul seu din care scutură tuturor copiilor buni fel de daruri.

Încă din ajun, mititeii nu mai puteau de nerăbdare să vedă ce le-a adus lor Crăciunul. Iar dimineața, când s'au sculat, au alergat să zărescă obiectele dorite.

Un pictor glumeț s'a grăbit să represinte o astfel de bucurie: un băiat și o fetiță cu o mulțime de daruri. Serbători fericitel!

=====

LITERATURĂ și ARTE.

Sciri literare. Dl Th. D. Speranță va scóte în curând la lumină 'n București doue volume; unul intitulat »Papa cel de trebă« cu diferite nuvele și altul: »Mama Săcră« teatru. — Dl V. Gr. Borgovan a publicat la București ediția IV din »Cursul« gradat de caete de Jesejn. — Dl Nicolae Blarenberg a scos la lumină 'n București »Omul și faptele lui« de Christodul I. Sulio-ru, în două volume. »Literatură Științifică« în București a scos de săru tipu o edițiune scólată a »Letopisetului țării Moldovei« de Miron Costin și »Psaltirea« de Coresi.

Dela Academie. Vineri, 16 28 decembrie curent, la ora 1 p. m. Academia Română a ținut sedință publică. S'au făcut următoarele lecturi: Dl Gr. G. Tocilescu: Despre castrele romane dela Racovița-Copăceni (jud. Argeș) și despre documentele slave și române descoperite de dsa în archiva municipală a cetății Brașovului. Dl D. C. Olănescu: Din viața romană de pe timpul lui August; Ospetul lui Nasidienus.

=====

TEATRU și MUSICĂ.

Teatrul Național din București. Săptămâna trecută s'a reprezentat întâia-óră o dramă originală nouă »Amilcar Barca« de dl Bengescu-Dabija. Opera, scirie »Timpul« este foarte meritósă ca sciere și are părți și bune ca dramă. Interpretățiunea a fost ingrigită, montarea chiar luxósă. S'a constatat inse cu o vie părere de reu că sala nu eră plină. Acestă indiferență a publicului față cu prima reprezentație a operei unui autor cunoscut este culpabilă. Atât autorul cât și interpretii principali au fost aplaudați și rechemați.

O audițiune la palatul din București. Dumineca trecută M. S. regina, scirie »Țara« a binevoit a primi la palat pe mica pianistă Aurelia Cionca, care venise întovărășită de tatăl ei, dl profesor Cionca. În timp de o oră și jumătate, micuța pianistă (care are numai 6 ani) a esecutat cu o destoinicie surprindătoare, următoarele bucăți compuse chiar de dënса: »Nunta de argint«, horă, »Nu me uită« și »Dor de țară«, »Vulturul român«, »Viórele«, »Vânătorul«, »Mărgăritarele«, romanțe și »Un bobocel de rosă«, vals, bucăți dedicate diferitelor persoane din familia regale. La »Filharmoniu«

— in brațele M. S. reginei — și la »Orgă«, mica artistă esecutând câte o elegie a arătat, că e destoinică și la aceste instrumente. M. S. regina, și-a exprimat de repețite ori plăcuta surprinsă de a vedé in mica copilă o dispozițiune atât de pronunțată pentru musică și a rugat pe fericitul părinte, dl profesor Cionca, de a o aduce cât mai des la palat.

Teatru de diletanți in Abrud. Luni in 26 decembre 1894 (7 ianuarie 1895) se va jucă in sala magistratului orașenesc (mai nainte ospătăria »la Român-čuța«) »Pentru ochii lumii« séu »Cum se imbétă luna cu apă rece«. Comedie in 2 acte. Localisată după Lobbiche de Virgil Onițiu. Dirigent: dl Aurel Trifan. Persónele: Razian, fost cofetar, dl P. Macaveiu; Zoita, soția lui, dșóra E. Ciura; Cornel, fiul lor, dl Aurel Șuluț; Melinescu, medic fără pacienți, dl Ioan David; Constanța, soția lui, dșóra E. Macaveiu; Emelina, fiica lor, dșóra Sabina David; Ștefan Călin, neguțator de lemne, dl Toma Strajan; Berta, camerieră la Razian, dșóra Roma Lucaciu; Sofia, bucătărăsă la Melinescu, dșóra Roma Lucaciu; Ana, amerieră la Melinescu, dșóra V. Pușcariu; Un tapesier, dl Ghisanca; Un servitor, dl Ghisanca; Un arnăut, dl Petru Mlădin; Un bucătar, dl Petru Mlădin; Un arap, **.

Reprezentații teatrale in Arad. Comedia populară »Sărăcie Lucie« de Iosif Vulcan s'a jucat la Arad de trei ori; întéia óră a doua și de Rusalii, a doua-óră la 15/27 august și a treia-óră la inceperea anului școlar, pentru popor, la școla condusă de dl invétator Nicolae Ștefu.

BISERICĂ și ȘCOLĂ.

Șciri școlare. Dl Iuliu Bardoși, inspector de școle in comitatul Iasigia-Cumania și Selnoc, a fost inaintat la rangul și salariul de cl. VII. — Dl Ioan Nenitescu, inspector al invétământului primar din România, a compus un »Tatăl nostru in câteva istorióre pentru înțelesul tuturor«, care in cercurile școlare de acolo este fórte bine primit.

Serbarea Samuil Vulcan la Beinș. Junimea studióasă dela gimnasiul din Beinș a serbat și 'n anul acesta, la 25 decembre n., aniversarea morții episcopului de pie memorie Samuil Vulcan, fundatorul acelu gimnasiu. Serbarea s'a inceput cu un parastas solemn, după care societatea de lectură, sub conducerea dlui profesor Ioan Cheri a predat mai multe piese de declamațiuni și de cântări.

Premierea docenților pomologi. Institutul fonțiar ungar, acordând in fiește-care an 2500 fl pentru premiarea acelor docenți populari, cari se desting in cultivarea pomăritului. Ministrul de agricultură a conțerit din suma acésta invétatorilor români, Basiliu Radu din Maramurș și Nicolau Albani din comitatul Făgărașului un premiu de câte 100 fl., fiind beneficiați cu totul 35 de docenți din totă țera.

C E N O U ?

Hymen. Dl Iosif Rutnean, negustor in Satul-nou, s'a logodit cu dșóra Liubița Gruita, fiica dlui Petru Gruita, negustor in Seleuș, Banat.

Asociațiunea transilvană. Despărțământul Brașov se va intruni in adunare generală la 27 decembre

v. in Brașov, sub presidiul protopresbiterului Ioan Petricu.

Dela frați la frați. Am publicat in nr trecut, că 277 membri ai parlamentului italian au propus o moțiune privitoare la români. Drept respuns la acésta, un mare numer de deputați români dela București le-au trimis o telegramă de mulțumire.

Procesul de presă al »Dreptății« s'a judecat la 29 decembre la tribunalul cu jurați din Timișóra. Redactorul respunďor, dl dr. Valeriu Branișce a fost condamnat la inchisóre de stat de doi ani, améndă 1300 fl. și 119 fl. spese de proces. Ca apărători s'au prezentat advocații Nicolae Ștefanovici și Coriolan Bredeican; tribunalul inse a admis numai pe unul și astfel a resumat cel dintéiu. Condamnatul a dat cerere de nulitate.

România Tineră, noua societate culturală română din Bucovina, care se infintéază la inițiativa dlui profesor dr. I. G. Sbiera, s'a constituit dílele trecute. In comitet s'au ales dnele Aspasia Sbiera, Agripina de Onciul, Sofia Ștefanovici. Victoria Litviniuc, dnii dr. I. G. Sbiera, Ioan Litviniuc, Decebal Sbiera, Ioan cav. de Cuparencu, Victor Petrescu, Radu Sbiera și Traian Sbiera. Comitetul acesta s'a constituit apoi astfel: president dl dr. I. G. Sbiera, I vicepresidentă dna Agripina de Onciul, II vicepresident dl Ioan Litviniuc, secretar Victor Petrescu, casieră dna Aspasia Sbiera, control dl Ioan cav. de Cuparencu, bibliotecar dl Decebal Sbiera.

Concordia. Comitetul societății politice »Concordia« din Cernăuți, care a ținut adunarea sa gen. dílele trecute, se compune din următorii dni: dr. Ioan cav. de Zotta, Modest cavalier de Grigorcea, baron Eudoxiu Hurmuzachi, esarch Ioan Procopovici, profesor Constantin Ștefanovici, profesor Nicu Ieremievici, dr. Ioan cav. de Flondor, Ilie Dimitrovici și Eugen Neșciuc.

Șciri militare. Cu rangul dela 1 ianuarie au fost numiți oficeri in rezervă la armata comună și următorii: Vasilie Avramescu la regimentul de infanterie numerul 61 George Iuga, Ioan Simon, Ioan Cristian, Leontin Motea, Cornel Cristea, Alesandru Balcu, Augustin Andrea, Harian Dancăș; cadeti in rezervă substituiții de oficeri: Octavian Popescu, Simion Ilie, Iuliu Hamzea, A. Balcar, Vasilie Vasilievici, George Morariu, Francisc Bardoși, Iosif Rus, Iuliu Popovici, George Damian, George Cucuț, Augustin Ferentiu, Constantin Berariu, Ștefan Angel, Pavel Bălțeanu. La honvedii: Ioan Șliam, Aurel Pop, Ioan Prescură, Liviu Bitea, Iuliu Nicolaevici, Mihai Vuici, Vasilie Magda și Gregorie Mërza.

Necrológe. Alesandru Orescu, fost rector al universității din București și actual senator, represintând colegiul universitar din București, a incetat din viață acolo la 28 decembre, in etate de 77 ani. — Ioan Pandrea, preot in Tohanul-vechiu, a incetat din viață la 28 decembre.

Calindarul săptămânei.

Duminea nașcerii Dlui, Ev. dela Mateiu c. 2 gl. 4, a inv. 7.

Điua sėpt.	Calindarul vechiu	Călınd. nou	Sórele.
Duminea	25 (7) Nasc. Dlui	6 (7) Botez Dlui	7 49 4 25
Luni	26 (7) Sob. Proac.	7 Raimond	7 48 4 26
Marti	27 (7) Ap. și Archid Ștefan	8 Erhard	7 48 4 27
Mercuri	28 20 mii mart. arși in Nic.	9 Iulian.	7 47 4 28
Joi	29 Pomen. ss. prunci	10 Pavel st.	7 47 4 29
Vneri	30 Mart. Anisia	11 Higinu	7 47 4 31
Sămbătă	31 Cuv. Melania	12 Reinhold	7 46 4 32

UMOR și SATIRĂ.

Decepție.

Cât îmi eră de devotată!...
 Incredător, chemai odată
 Un pictor meșter, dar discret,
 Ca să ne facă într'un portret.
 Dar n'apucă să isprăvescă
 A-mi face chipul in ulei,
 Și-a trebuit lângă al ei
 Pe-al altuia să zugrăvescă.

Th. M. Stoenescu

Dela București.

O dróie de copii se jucau in Cișmegfú.
 Trec doi domni.
 — Ia spune-mi Nicule, intrébă unul pe celalalt,
 cum ai recunósce naționalitatea copiilor acestora?
 — Fórte simplu, respunde al doilea domn, cei
 cari vorbesc româneșce sânt străini, iar cei cari vorbesc
 franțuzeșce séu nemțeșce trebuie să fie români.

La un pension de fete.

Profesorul. — Care a fost cel mai mare cuceritor
 al timpurilor.
 — Eleva. — Don Juan.

Lătratul cânelui.

Un trecător, speriat de lătratul unui câne, o rupe
 la fugă.
 Un alt trecător ridënd:
 — Dar ce fugi așa? ori nu șcii proverbul, că câ-
 nele care latră nu mușcă?
 Cel dintéiu, tot fugind inainte:
 — Ba eu îl șciu, — dar nu sânt bine convins
 decă-l șcie și cânele...

Dă-mi și mie.

Nevésta unui bețiv se duce să-și caute bărbatul
 la cárciumă.
 — Ascultă, jupâne, fost-a bărbatul meu pe-aici?
 — A fost.
 — Și ce-a făcut?
 — A bėut.
 — Ei bată-l Dđeu de bețiv... dă-mi și mie o
 litră de vin.

La cameră.

Un deputat cătră altul. — Scumpul meu amic,
 dă-mi voie să-ți presint pe unul din ómenii cari au
 scris cele mai multe prostii in viața lor.
 — Domnul e điarist?
 — Nu... e stenograf!

Premiile „Familiei”.

Abonanții «Familiei» vor primí in anul viitor ur-
 mătóarele premii:

Sfințirea bisericei episcopale dela Curtea-de-Arges
 12 oct. — 1886.

Acest tablou colorat, de 85 centimetri lung și de
 62 centimetri nalt, va fi o decóre a ori-cărei case ro-
 mâneșci.

El represintă in mijloc monumentala mănăstire a
 Curții-de-Arges, renovată in timp de đece ani și ter-
 minată la 1886.

De ambele părți, in stânga portretul reginei Eli-
 sabeta și de-adrepta al regelui Carol, sub cari s'au fă-
 cut renovarea.

Pe colóna de-a drépta este intréga «Legendă a
 sfințirii bisericei dela Curtea-de-Arges» de V. Alecsan-
 dri; iar pe cea din stânga «Cuvéntul dlui Dimitrie
 Sturdza» rostit cu ocasiunea aceea, in calitate de mi-
 nistru al cultelor și al instrucțiunii publice.

In mijloc memorabilele cuvinte ale regelui Carol.
 Tabloul e lucrat in stabilimentul Socec et Teclu
 la București.

Precum și următóarele portrete, in mărime d'a se
 puté pune in cadrul:

Carmen Sylva

represintănd pe augusta scriitóre in costum național și
 scriind la mėsă;

Ion Brătianu

in edițiune litografiată, in vigórea bărbăției sale;
 in sfērșit portretul lui

Dimitrie Cichindeal

după cel publicat de Academia Română in fruntea
 discursului de recepciune al redactorului foii nóstre.

Tóte aceste se vor espedá *gratuit și franco tu-
 turor abonanților* noștri, cari au plătit costul pentru
 trecut, iar pentru viitor vor respunde abonamentul pe
 anul intreg séu cel puțin pe jumétate de an —

până 'n 15 ianuarie n.

Cei ce vor trimite prețul mai târđfu, nu vor avé
 nici un drept la aceste premii.

Mai observăm că din Cichindeal n'avem multe
 esemplare, deci *numai acelora* vom puté servi și cu
 acesta, cari ș-au achitat abonamentul de timpuriu.

Prețul tuturor premiilor pentru neabonați este
 1 fl. 50 cr.

Totodată oferim abonanților noștri, *cu prețuri
 reduse*, următóarele scrieri de Iosif Vulcau și anume:
 «Lira mea» poesii, «Dela Sate» nuvele și «Ștefan
 Vodă cel tiner» tragedie istorică in versuri, premiata
 de direcțiunea Teatrului Național din București. Tóte
 la olaltă 1 fl.

Redacția și administ «Familiei».

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN.

CU TIPARIUL LUI IOSIF LÁNG, ORADEA-MARE.